

VÝVOJ ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY

Jan Činčera

Foto: SustainEd (JAR). Foto: JČ

„...Já koukám kdo jak třídí a pak vlastně když tam třeba nemá něco bejt, tak se je snažíme o tom poučit.....No děti maj prostě asi strach že dostanou vynadáno...Tak se nepřiznaj...Nepřiznaj se prostě, nám jde o to je poučit, ale oni prostě asi mají strach nebo...Ale my je nechceme třeba tady je tejrát , my jim za to nechceme dát trestnej bod, my je chceme prostě jenom poučit o tom, že to nemaj dělat...jenom říct aby to tam nehodili...říct jim kam to patří...“

Člen Ekotýmu na 7. r. venkovské ZŠ

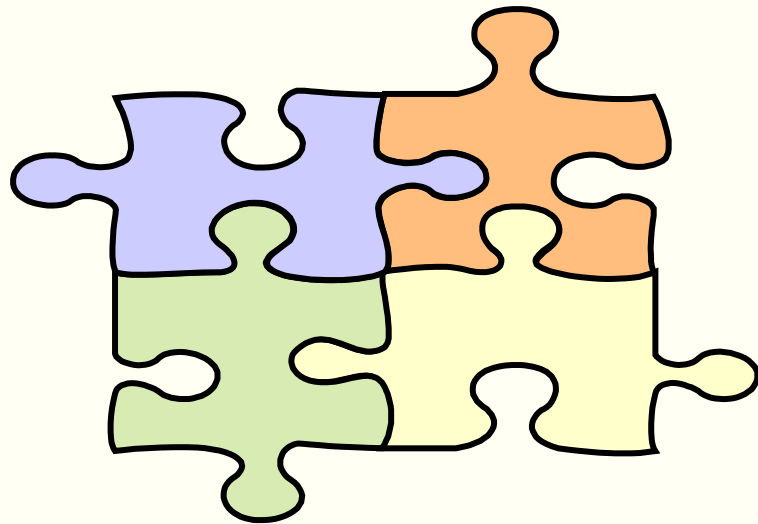
„...já jsem vlastně dělal prováděl ty, stavební architekty a to už jsme to prostranství měli hotový tak jsme tam dělali vlastně prohlídku co jsme tam všechno vlastně změnili. Co jsme tam zařídili...

třeba že, jsme si tu zahradu, měli před tím takovou škaredou a my jsme jí stihli jako za krátkou dobu prostě takhle jako, že je teďka jako strašně pěkná.“

Člen Ekotýmu na 7. r. venkovské ZŠ

Teorie židle a puzzle

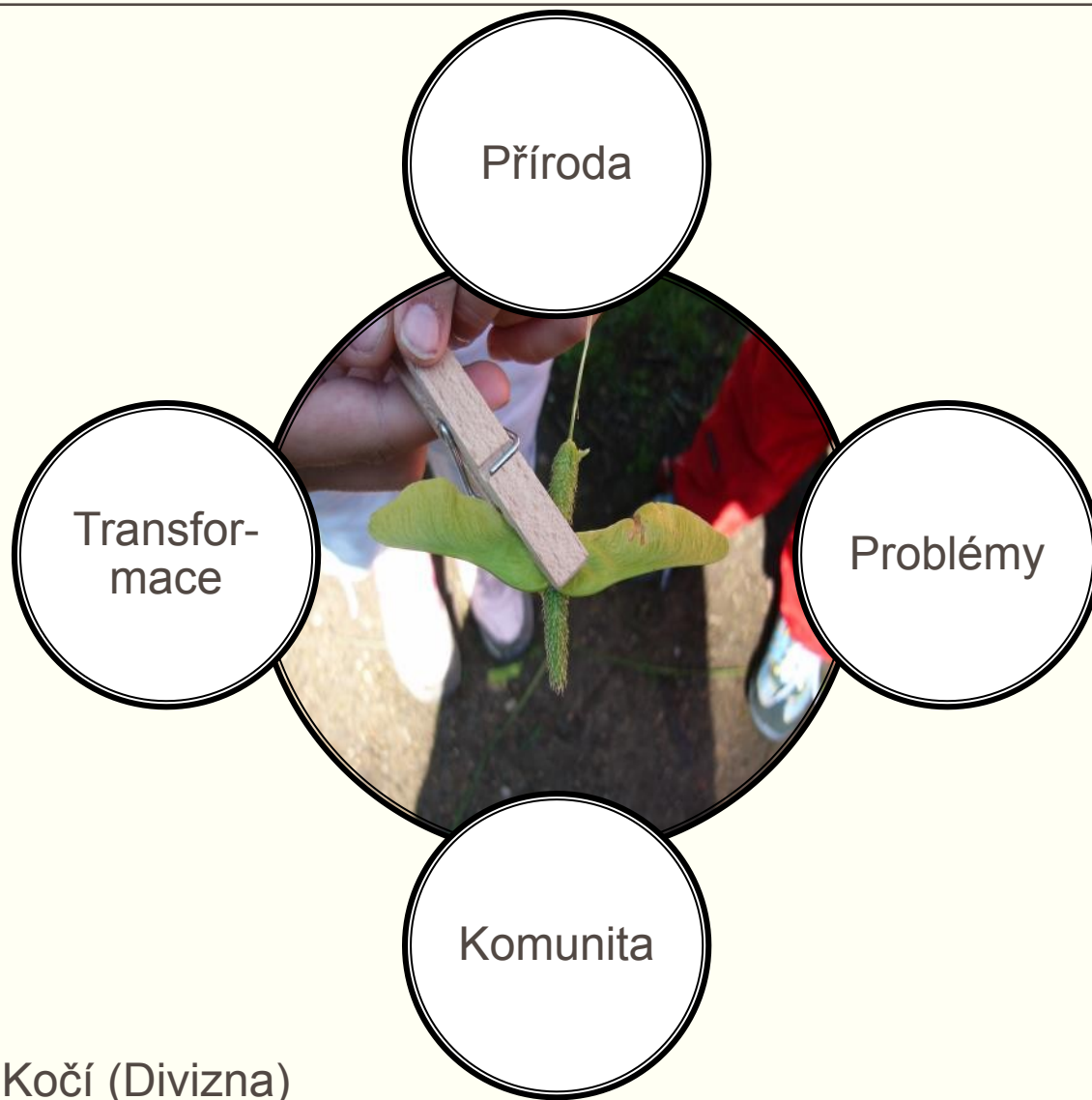
MS Office kolekce

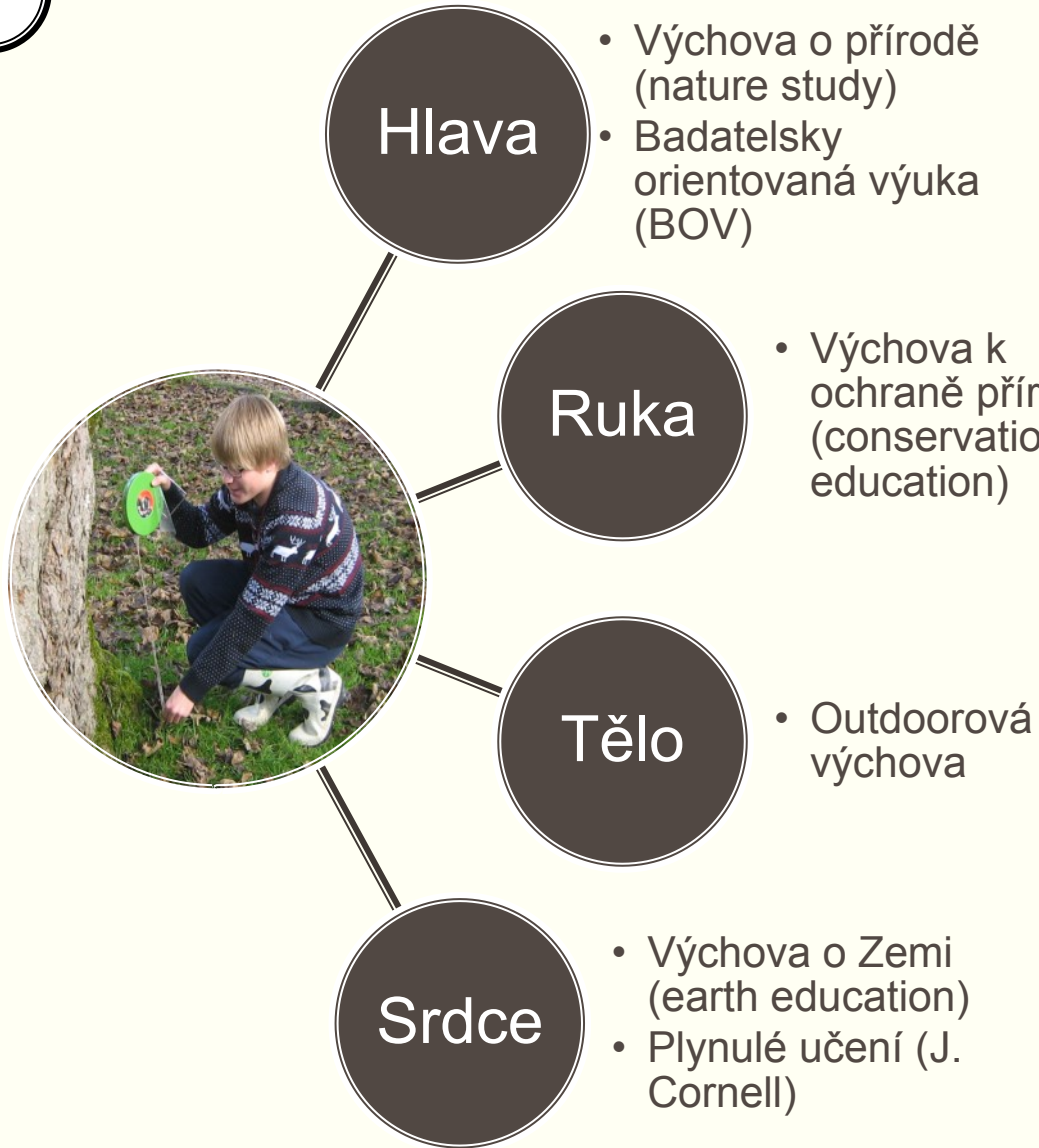
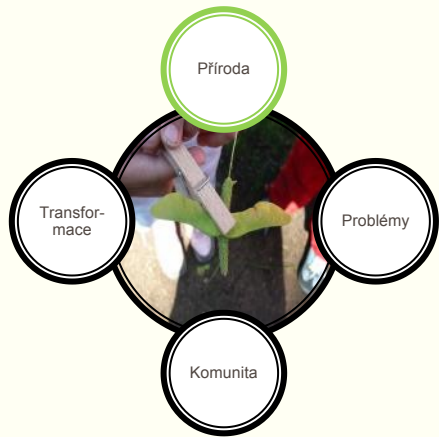

Lesní škola Harraka (Finsko). Foto JČ

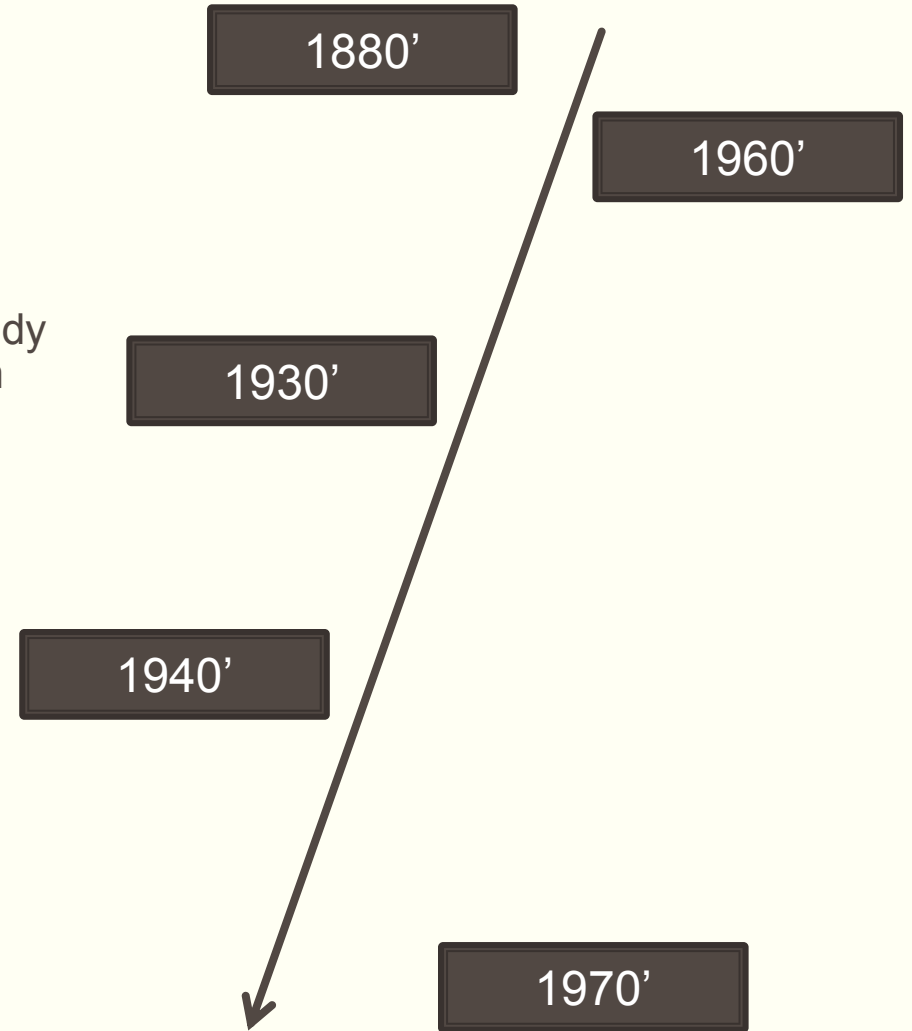
Čím je environmentální výchova?

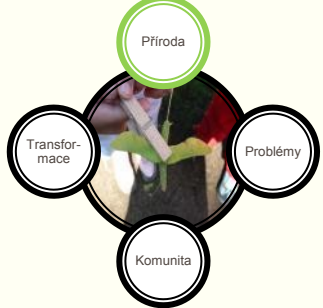

O, PRO A V PŘÍRODĚ

Lektor řídí proces.
Žáci se prožitkem učí, jak funguje příroda.

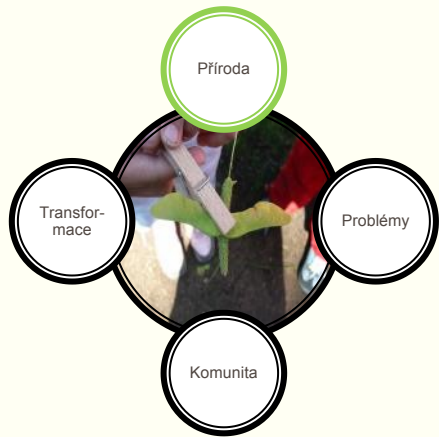
5denní program ve FSC centru v Kindroganu (UK).
Foto. JČ

Denní program v lesní škole Harakka (Fin). Foto. JČ

V BOV žáci vedou vlastní výzkum a tak se učí ekologické koncepty.

„Poznej přírodu“

Výchova k ochraně přírody: „Poznej a chraň“

Hlavním cílem je ochrana přírody. Výstupem je konkrétní změna.

Letní tábor na North Ronaldsay (UK), 1990.
Archív: JČ

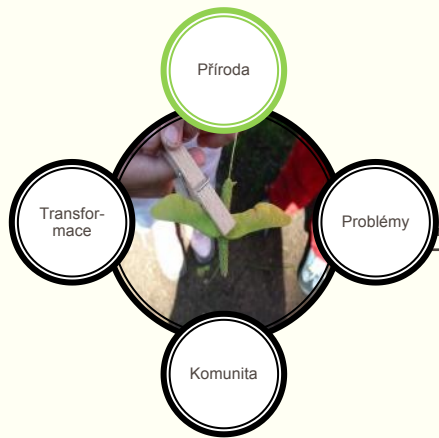
Programy

Znalosti,
dovednosti,
postoje, hodnoty

Odpovědné
environmentální
chování

Ochrana přírody

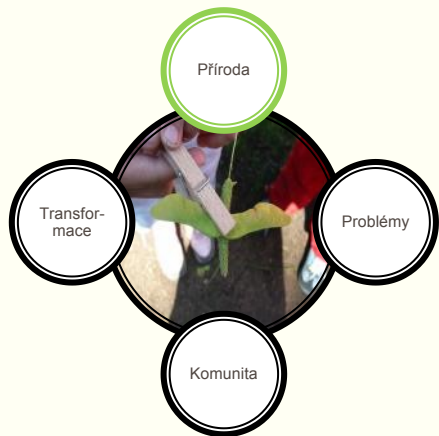

Tradiční pojetí i u nás...

Prázdniny s Brontosaurom, 1992/4/2012., Kurz globální výchovy Archív JČ

Outdoorová výchova: příroda jako učebna

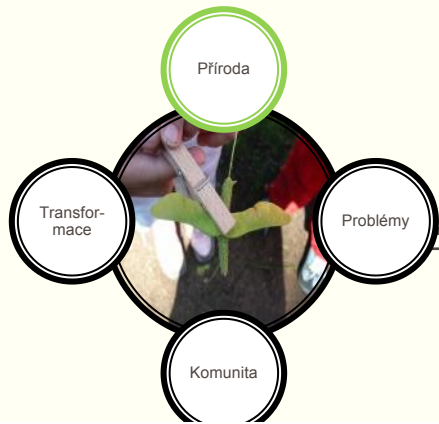
Kurt Hahn –
zakladatel hnutí
Outward Bound
Foto: Wikipedia

Osobnostní rozvoj
překonáním přírodních výzev

Vztah k přírodě v důsledku
pobytu v přírodě

Outdoorový teambuilding. Foto JČ

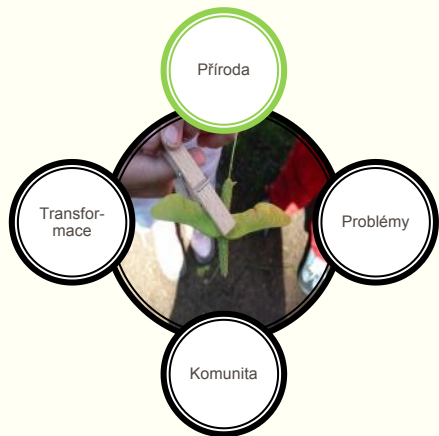
Tradice outdooru u nás...

Tramping. 1988, Archív JČ

Prázdninová škola Lipnice. Kurz Archa,
1994.

Výchova o Zemi jako reforma EV

Šuplíky, ne
nálepky!

Znalosti
nestačí.

Programy,
ne aktivity!

Steve van Matre
Foto: A. Kočí

Větrní tanečníci / Procházky po Zemi.
Strážci Země. Foto. V. Beňková

PROBLÉMY A KONFLIKTY

Den Země 1970 nastartoval zájem o problémy ŽP.

80/90...: H. R. Hungerford:
Environmentální vědomí nemotivuje k odpovědnému chování
Od problému ke konfliktu

Problémy

Konflikty

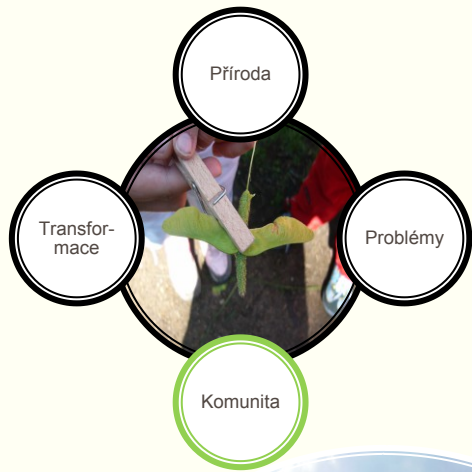
Deklarace z Tbilisi 1977:
cílem EV je formování environmentálního vědomí a chování.

1997 B. B. Jensen:
Cílem výchovy není změna chování, ale rozvoj kompetencí.
Foto: LinkedIn

Den Země v SEV STŘEVLIK. Foto JČ

Tohle místo, tihle lidé, tahle příroda

Foto: JČ

Místo

Komunita

- Interpretace

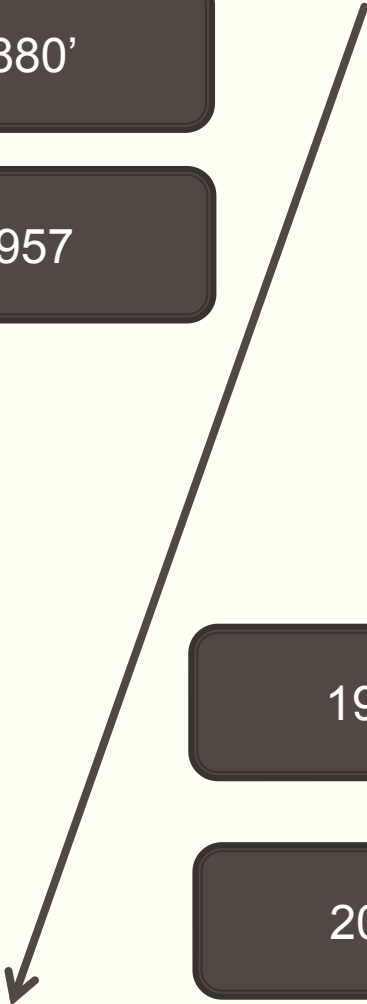
- Místně zakotvené učení (place-based education)
- Výchova k ekogramotnosti (ecoliteracy)

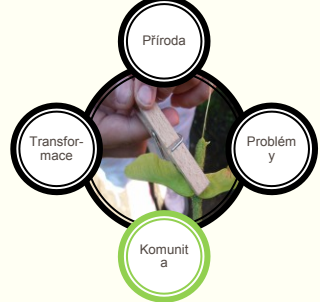
1880'

1957

1990'

2000'

Interpretace je rozhraní mezi místem a návštěvníky

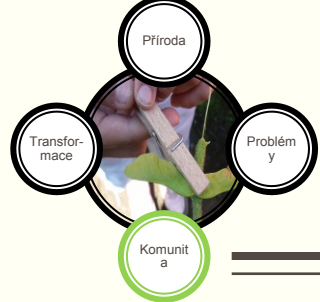
Cílem interpretace není předávat informace, ale provokovat.

Interpretativní program v NP De Hoge Veluwe (NL). Foto :JČ

Široké spektrum interpretativních programů...

Cedule naučné stezky ve Fuschl am See (Rak). Foto JČ

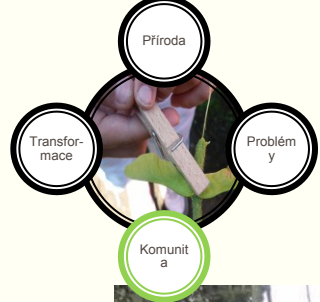
Tematická interpretace chráněného území

NS Přirozený les. CHKO Jizerské hory. Foto JČ, 2014

Místně zakotvené učení: Co můžeš učit v místě, uč v místě

Prezentace závěrečného projektu z programu Kořeny.
Foto D. Kavan

Propojení školy a
komunity

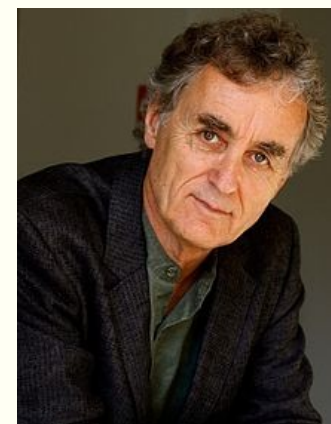
Praktické projekty

Učení službou (service
learning)

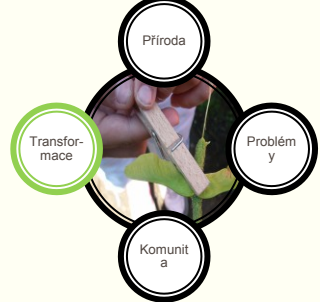
Součást ekologické
komunity

David Sobel
Zdroj: antiochne.edu

Fritjof Capra
Zdroj: Wikipedia

Výchova musí vést k hluboké přeměně...

Hlubinná ekologie 1970'

Emancipační přístup k EV 2000'

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj 1992

Osobnosti člověka

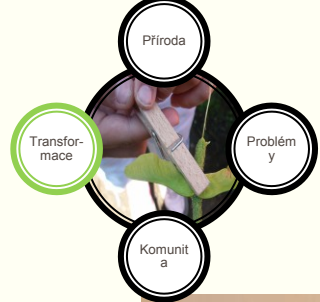
Společnosti

Kritická EV 1970'

Transformativní pedagogika 1990'

Globální výchova 1970'

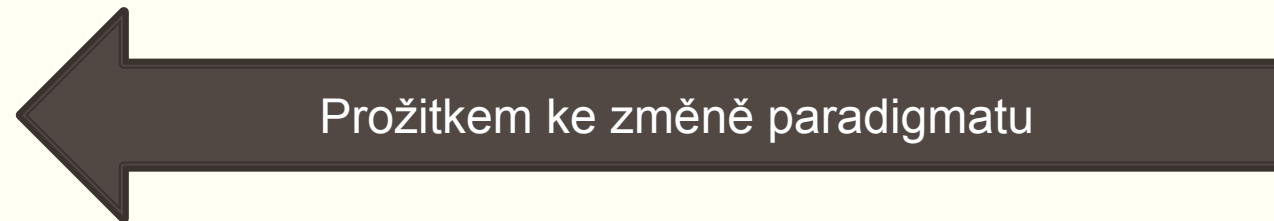
Výchova k environmentálnímu občanství 2018-

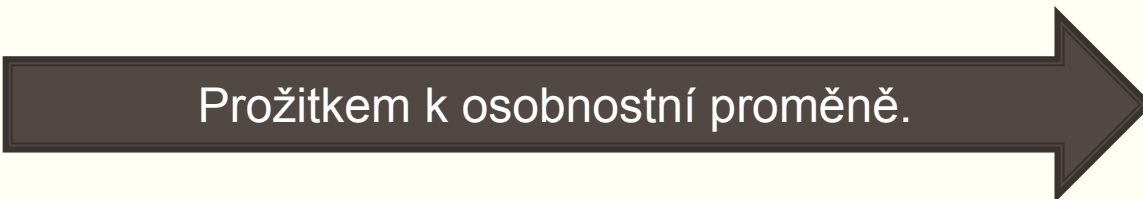
Kritická reflexe společnosti nebo/a transformace sebe?

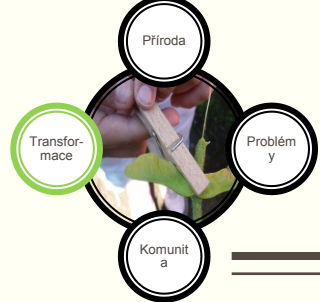
Globální rozvojová výchova. Globální snídaně.
Foto JČ

Wilderness Education. Foto Markéta Dvořáková

Prožitkem k osobnostní proměně.

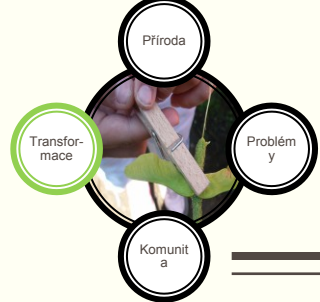

V 90. letech se v ČR rozšířily simulační hry...

Boj o Horní Doubravu / Rybí břehy, cca 2004, Foto JČ

Osobní transformace: hledání živelů v přírodě a v sobě

Hora snů. CEA Sluňákov. Foto JČ, 2015

ESD, EfS, ESE...)

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

1 KONEC CHUDOBY 	2 KONEC HLADU 	3 ZDRAVÍ A KVALITNÍ ŽIVOT 	4 KVALITNÍ VZDĚLÁNÍ 	5 ROVNOST MUŽŮ A ŽEN 	6 PITNÁ VODA, KANALIZACE
7 DOSTUPNÉ A ČISTÉ ENERGIE 	8 DŮSTOJNÁ PRÁCE A EKONOMICKÝ RŮST 	9 PRŮMYSL, INOVACE A INFRASTRUKTURA 	10 MÉNĚ NEROVNOSTÍ 	11 UDRŽITELNÁ MĚSTA A OBCE 	12 ODPOVĚDNÁ VÝROBA A SPOTŘEBA
13 KLIMATICKÁ OPATŘENÍ 	14 ŽIVOT VE VODĚ 	15 ŽIVOT NA SOUŠÍ 	16 MÍR, SPRAVEDLNOST A SILNÉ INSTITUCE 	17 PARTNERSTVÍ KE SPLNĚNÍ CÍLŮ 	

„ výchova usilující o rovnováhu lidského a ekonomického blahobytu s kulturními tradicemi a respektem pro přírodní zdroje Země”

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj: kompetence VUR

- Strategická
- Anticipační
- Interpersonální
- Normativní
- Systémové myšlení

Sociální učení, komunity praxe

Skupina nadšenců naplánovala a realizovala udržitelnou obytnou čtvrť EVA-Lanxmeer (Nizozemí)
Foto: JČ

DÍKY ZA DNEŠNÍ
VÝDRŽ!

Jan Činčera, e-mail: honzacincera@gmail.com

